

STICHTING VOOR BODEMKARTERING
WAGENINGEN

De bodemgesteldheid van de
gemeente Uithoorn.

Rapport no.182

DE BODEMGESTELDHEID VAN DE GEMEENTE UITHOORN.

De bodem van de Gemeente bestaat gedeeltelijk uit droogakerijen
(pl.n. 4 m.-NAP), gedeeltelijk uit onverveend, z.g. bovenland
(pl.n. $\frac{1}{2}$ m -NAP).

DROOGAKERIJEN: (Overzichtskart, kaart 1)

Themaer binnendijker:

Over de bodemgesteldheid van deze polder hoeft niet uitge-
weid te worden, daar zij slechts geschikt is voor grasland. Praktisch
de gehele oppervlakte bestaat uit zeer slappe modderkleien (type 8),
welke gedeeltelijk kattekleigronden (type 9) zijn. In het noorden
komen kalkarme, zware kleigronden voor, waaronder kalkrijke klei op
bereikbare diepte (type 4). De oppervlakte goede, kalkrijke zavel-
gronden (type 2) is in deze polder gering.

Type 46 bestaat uit een neermolndek van gemiddeld 40 cm. dikte. Deze
neermoln is echter vaak slecht ("dood"). Onder de neermoln bevindt
zich dan veen, dikwijls tot grotere diepte, vaak meer dan 1.25 m.
diep.

Type 8 heeft hetzelfde neermolndek, doch daaronder bevindt
zich slappe, soms venige klei. Type 9 heeft een zelfde neermolndek
(dikwijls echter "dood"), rustend op zeer zure katteklei, zonder
kalkrijke klei op bereikbare diepte.

Bij type 4 is het neermolndek dunner, namelijk 25 à 30 cm. Onder
de neermoln bevindt zich zware, kalkarme klei, welke reeds spoedig
zavelig wordt en kalkrijk, op grotere diepte slapper, doch minder
slap dan bij type 8.

Het grasland in deze polder is slechts matig. Ondanks de hoge
waterstand, is de neermoln zeer weinig vochthoudend ("dood"), zodat...

de waterbeweging in het profiel kennelijk zeer slecht is. Voor bouwland of voor tuinland is deze polder ongeschikt.

Noorder Lammerpolder (voorzover behorende tot de Gemeente Uithoorn)

In tegenstelling tot de Thamer-binnen-polder, is deze polder bijna geheel in gebruik als bouwland. Hoofdzakelijk komen hier de bodentypen 2 en 3 voor, met een paar kleine hoeken, bestaande uit de typen 4-5 en 6. Type 2 heeft een meermoldek, variërend van 0 cm. tot maximaal 40 cm. Deze meermolm is echter niet venig, zoals in de Thamer binnenpolder. Hieronder bevindt zich grijze, fijnzandige lichte zavel, welke kalkrijk is en spoedig overgaat in zuiver fijn zand. Type 3 heeft een zelfde meermoldek als 2, doch de ondergrond is zwaarder. Op grotere diepte bevindt zich echter eveneens fijn zand.

Type 5 ligt als een smalle strook als overgang tussen type 3 en de typen 2-3. Type 5 is aanmerkelijk zwaarder dan type 3 en onder de meermolm komt een laag kalkarme, dikwijls roestige klei voor (meestal echter niet dikker dan 10 cm). Dieper is het profiel gelijk aan type 3.

Type 9 is gelijk aan de Thamer-binnen-polder, doch de katteklaag is meestal dunner.

Bij type 6 volgt onder het meermoldek weer de slappe, venige modderklei. In deze polder is de bodemgesteldheid veel beter, dan in de Thamer-binnen-polder en uitstekend geschikt, zowel voor landbouw, als voor tuinbouw (de typen 9 en 6 uitgezonderd).

Daar de huidige tuinderij in de Gemeente Uithoorn uitsluitend op veengronden wordt uitgeoefend, zullen de kwekers, die eventueel op de kleigronden van deze polder overgaan, zich aan de nieuwe omstandigheden moeten aanpassen, daar deze gronden geheel andere eisen stellen, doch tevens veel grotere mogelijkheden bieden. Men zal b.v. prima fruit kunnen telen, zowel onder glas, als in de volle grond.

Waarschijnlijk zal ook de teelt van vroege groenten op de lichtere meermolmgronden beter slagen dan op de zwaarste bedrijven.

Zuider legmeerpolder:

Een groot deel van de polder is 70 - 80 cm. gediepploegd. Het oorspronkelijke type 5 is daardoor vaak tot type 3 geworden (kalkrijk en zavelig). Overigens is de bodemgesteldheid te wisselend, om nauwkeurig op een overzichtsk kaart aan te kunnen geven. Het kaartje geeft een meer globaal beeld van de bodemgesteldheid in deze polder. Ook de vaak smalle katekleibanen zijn niet op de kaart aangegeven, daar het verloop hiervan te grillig was. Voor een groot deel is de polder als bouwland in gebruik.

De oppervlakte door type 2 ingenomen, is niet bijzonder groot, de meermolm lijkt wat minder mooi dan in de Noorder legmeerpolder (fijner en meer stoffig).

Type 3 (geploegd en niet geploegd) komt over een grote oppervlakte voor. Type 5 is voor het grootste deel niet gediepploegd. Voor zover dit wel het geval is, is het met het diepploegen niet gelukt, de kalkrijke ondergrond boven te brengen en is de kalkarme laag nog in het profiel aanwezig. Type 9 ligt in kleine oppervlakten (in het zuid-westen echter wat meer). Het meermolndek is slecht, zodat enkele boeren er zelfs toe overgaan, dit af te graven en vervolgens te trachten met diepploegen de diepe, kalkrijke ondergrond boven te halen. Tussen de typen 2 en 3 komt type 9 voor als smalle banen (oude stroomdraden). Worden deze gronden wat dieper geploegd, dan komt in de stroomdraden de zure ondergrond boven, waardoor zij waardeloos voor de cultuur worden. Gelukkig zijn deze banen echter meestal zo smal, dat de totale oppervlakte onbelangrijk is. Type 6 komt in deze polder als een kleine oppervlakte voor. In het algemeen is de Zuider legmeerpolder voor landbouw zeer geschikt, doch voor tuinbouw minder goed.

1e, omdat het meermaldek van minder goede kwaliteit is,

2e, omdat de ondergrond sterk wisselend is,

3e, omdat de door diep ploegen bovengehaalde ondergrond, in het bijzonder voor de groenteteelt, vrij schraal zal zijn.

Voor fruitteelt kunnen vele percelen echter zeer zeker in aanmerking komen.

Kalslaagpolder:

Deze polder is geheel als grasland in gebruik en bestaat uit een smalle strook boveland langs de Drecht. Hier komen de profielen 47 en 48 voor, welke gelijk zijn aan die van de Uithoornse polder. Voor grasland is deze polder bij een goede verzorging ongetwijfeld zeer goed, voor groente- en bloementeelt is zij minder geschikt. De tuinbouw, welke momenteel in deze Gemeente wordt beoefend, bevindt zich geheel in deze polder. Voorzover niet als tuinland in gebruik, bestaat de Uithoornse polder uit grasland. De bodem bestaat uit veengrond met een wisselend gehalte aan afslibbare delen (klei). Plaatselijk, vooral langs de Drecht, worden kleibanden in het veen aangetroffen. Dit kleigehalte bleek een ongunstige invloed te veroorzaken op de structuur van de bovengrond.

Uithoornse polder: Detailkaart, kaart 2.

Bodentypen:

De gronden, welke in deze polder voorkomen, zijn in 3 categorieën ingedeeld, aangeduid met de symbolen 47, 46 en 45. Op de plaatsen, waar storende kleibanden of kleilagen in het profiel voorkwamen is een K aan het profielsymbool toegevoegd. Hier volgt een beschrijving der bodemcategorieën:

Bodentype 47: Hiervan bestaat de bovengrond meestal uit donkerbruin, korrelig, min of meer kleilig, rood roosterig veen. Ze heeft een minder goede structuur en is kennelijk arm aan bacteriëleven. Op pl.m. 30 cm. volgt meestal kleilig tot zeer kleilig veen met roest,

soms een kleiband. Deze laag heeft een slechte structuur en belentert een goedewaterhuishouding. Hieraan is ook de minder goede kwaliteit der bovengrond toe te schrijven. Op een diepte van 40 à 60 cm. volgt bruin, kort broekveen. Na ontwatering zal dit veen sterk krimpen. Daarom moet de waterstand niet worden verlaagd. Bewerking van de tweede steek heeft een zelfde gevolg en moet dus worden nagelaten. Plaatselijk, vooral langs de Drecht, volgde op een diepte van pl.m. 80 cm. valse structuurloze klei. Die plaatsen zijn met K aangeduid.

Bodentype 45:

De bovengrond bestaat tot pl.m. 30 cm. uit zeer donker, vaak iets kleilig veen, met wat grof zand erin. Hij heeft een goede structuur en een goed bacterieleven. De laag onder de bovengrond is hier iets minder kleilig en bevat geen roest. Ze werkt daardoor minder storend voor de waterbeweging. Op 40 à 60 cm. volgt ook hier het reeds eerder besproken broekveen.

Bodentype 46:

Dit is een overgang tussen 47 en 45. Ze bevat minder roest en is iets beter van structuur dan 47.

Tuinbouwkundige waarde:

De tuinbouwkundige mogelijkheden op deze veengronden zijn, om verschillende redenen, beperkt, in tegenstelling tot de beste gronden van de droogmakerijen (Noorder Legmeer). Dat toch alleen deze veengronden voor de tuinbouw in gebruik zijn, heeft verschillende oorzaken. De voornaamste is wel het minder optreden van nachtvorsten dan in de droogmakerijen. Dit is voor de specifieke "Veense cultures" zoals peulen, bonen en augurken in de volle grond, zoals ze hier worden geteeld, van doorslaggevende betekenis.- Een andere oorzaak is, dat de eerste tuinders, die zich hier hebben gevestigd, of uit de omliggende plaatsen, zoals Ter Aar, zijn gekomen, dan wel er hun opleiding hebben genoten.

Bodemtype 45: is voor deze typische "Veensche vollegrondcultures" goed geschikt; bodemtypen 46 en 47 matig resp. zeer matig. Hetzelfde geldt ook voor de bloemcultuur in de vollegrond. Het gebruik van glas op grote schaal is op deze grond in het algemeen niet aan te bevelen en vooral niet op type 47. Dit laatste schijnt de praktijk ook wel ingezien te hebben, daar glasopstanden momenteel praktisch alleen op de type 45 worden aangetroffen.- Voor het niet aanbevelen van de glascultures gelden de volgende redenen:

1. Doordat de waterstand over het algemeen hoog is, en hoog moet worden gehouden. Bovendien bemoeilijkt de minder goede doorlatendheid van de ondergrond (tweede steek) het uitspoelen van een hoge zoutconcentratie. Daardoor moet men tot andere, meer kostbare middelen overgaan, zoals het uitrijden van de oude bovengrond en inbrengen van een laag verse grond, of het periodiek verzetten der opstanden.
2. Er heeft gemakkelijk structuurverval plaats door het uiteen vallen der kruimels, z.g. meelstructuur.
3. Hierdoor worden weer verschillende ziekten in de hand gewerkt, zoals rotfoot (Rhizoctonia) en slaapziekte (Verticillium) bij de tomaat, fusarium bij de komkommer en verder het randen van sla en de voetziekte bij de boon.
4. Deze grond is in het voorjaar lang nat en koud, waardoor vooral in het voorjaar veel warmte nodig is, om een goede bodemtemperatuur te verkrijgen.
5. De grond zal sterker krimpen, waardoor ophoging met nieuwe grond of bagger noodzakelijk zal zijn.

Dit alles geldt in nog sterker mate, wanneer men deze ruimten kunstmatig gaat verwarmen en vooral met zware verwarming. Structuurverval zal dan in nog sterkere mate optreden, evenals het krimpen. Door de lage ligging t.o.v. de waterstand, moet veel extra warmte worden toegevoerd, om een optimum bodemtemperatuur te verkrijgen, hetgeen oneconomisch is. Voor de fruitteelt is deze grond in het algemeen ongeschikt, daar de bewortelbare laag te dun en de waterstand te hoog is. Doordat de wortels der bomen in deze grond onvoldoende kunnen functioneren, zullen ze steeds meer verzwakken en gemakkelijk door ziekten, vooral zwamziekten, kunnen worden aangetast.

Samenvatting:

Bodemtype 47: is in het algemeen voor tuinbouw niet aan te bevelen, 45 en in mindere mate 46 is goed geschikt voor de groenteteelt en voor de bloemeteelt in de volle grond. In beperkte mate kan glas worden gebedzigd voor het kweken van plant, eventueel aangevuld met bloemencultuur. Kunstmatige verwarming moet hierbij worden gezien als een noodzakelijk kwaad. De tomatenteelt, welke in het voorjaar wordt aangevangen en verder de teelt van fruit, komkommers en meloenen, moet worden ontraden. Door deze beperkte mogelijkheden zullen deze bedrijven steeds zeer kwetsbaar zijn en in tijden van laagconjunctuur kunstmatig in stand moeten worden gehouden.

Opgemerkt kan nog worden, dat in het zuidelijk deel van de polder, (op bodemtype 47) zeer vele percelen vroeger tuinland zijn geweest, doch nader/^{hand}weer als grasland zijn ingezaaid.

Conclusie voor de gehele Gemeente:

- a. De Thamerbinnenpolder is ongeschikt voor bouw-of tuinland.
- b. De Noorder-Legmeerpolder, voorzover deze binnen de Gemeente Uithoorn ligt, is grotendeels zeer goed, zowel voor de landbouw, als voor de tuinbouw, echter in het bijzonder voor de fruitteelt.
- c. De Uithoornse polder is grotendeels geschikt voor Veense cultures en bloemisterij, doch niet voor intensieve glascultures.
- d. De Kalslagerpolder is ongeschikt voor de tuinbouw.
- e. De Zuider-Legmeerpolder is in bodemgesteldheid zeer wisselend. Slechts een klein, grillig verspreid oppervlak is uitstekend geschikt voor tuinbouw (fruitteelt).

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-